

Kerstmis als onze wedergeboorte

Om maar meteen met de deur in huis te vallen: Jezus laat ons in de Cursus het volgende weten: 'Dit is de tijd van het jaar waarin je mijn geboorte in de wereld pleegt te vieren. Maar je weet niet hoe je dit moet doen.' (T15.X.1:5-6) Dit is uiteraard niet bedoeld om ons schuldig te verklaren, maar om ons aan het denken te zetten en vervolgens een alternatief aan te reiken. Jezus doelt hier niet op kerstdiners, kerstkaarten en kerstcadeaus, de commerciële kant van de zaak, noch op wat wij heidense gebruiken noemen zoals de kerstboom en de kerstman. Daarvan kunnen we zelf wel inzien dat die niets te maken hebben met het vieren van zijn geboorte.

W e zijn al zo'n twintig eeuwen bezig zijn geboorte te vieren, en we hebben ons blijkbaar al die tijd vergist. Hij heeft het kennelijk over onze meest serieuze kerstvieringen waarin we hem centraal pogen te stellen, waarin we zijn geboorte als onze verlosser vieren, waarin we gedenken dat hij licht in deze wereld is komen brengen, waarin we hem verwelkomen als de vredevorst. We hebben het dus over traditionele missen, over kerstnachtvieringen, over kerstbijeekkomsten met samenzang waarin we ons dankbare gevoel leggen. We hebben het beste van deze wereld eraan gegeven om dit soort kerstfeesten op te luisteren: grote en kleine componisten hebben liederen en muziekstukken geschreven, met een indrukwekkend Weihnachts-oratorium van Bach als een van de hoogtepunten; beeldende kunstenaars over de gehele wereld maken al eeuwenlang schilderijen (de baby Jezus is misschien wel het meest afgebeelde religieuze thema van de westerse wereld) alsook beeldengroepen voor kerststallen; er zijn kerstverhalen van Dickens tot Bomans en kerstoneelstukken waarin ons diepste invoelen wordt verwoord. Niet dat deze uitingsvormen op zichzelf slecht of verkeerd zijn, maar misschien wil Jezus ons tonen dat we iets essentieels over het hoofd hebben gezien, omdat we niet wisten hoe we zijn geboorte moeten vieren. Wat bedoelt hij precies? Wat wil hij ons leren?

Laten we verder lezen waar we net gebleven zijn:

*'Dit is de tijd van het jaar waarin je mijn geboorte in de wereld pleegt te vieren. Maar je weet niet hoe je dit moet doen. Laat de Heilige Geest jou onderwijzen, en laat mij door Hem heen *jouw* geboorte vieren.'* (T15.X.1:5-7)

Wacht even. Hier draait Jezus het hele verhaal om: kerstmis is niet meer het vieren van *zijn* geboorte, maar het vieren van die van *ons*, door hém. Onze focus is dus steeds naar buiten gericht geweest, op het aanbidden van een kerstkind buiten ons, op een gebeurtenis tweeduidend jaar geleden, in plaats van op een gebeuren NU in óns. Het hele traditionele kerstverhaal kantelt hier, draait om en keert naar ons terug.

Voor doorgewinterde Course-studenten is dit een omslag die zij herkennen: alles wat we buiten ons willen neerleggen, wordt steeds weer keurig aan onze eigen voeten neergelegd, alles wat we weg willen projecteren op anderen, wordt als een ongezien stuk van onszelf gepresenteerd. Het gaat, zoals steeds, om *ons*, omdat *wij* het zijn die verlossing nodig hebben, wij dienen onze waarneming te bevrijden.

Moeten we nu kerstkaarten gaan schrijven in de trant van: 'Wij wensen jullie een gelukkige wedergeboorte', 'Een zalige innerlijke kerst', 'Gezellige verlossingsdagen' of: 'Gefeliciteerd met *jouw* geboorte'? En moeten we nu gaan zingen: 'kom laat ons onszelf aanbidden', of 'nu zijt welkome mijn diepste zelfeer'? Of begrijpen we opeens als we zingen 'hoe lei dit kindeke hier in de kou', dat het om *deze* koukleum gaat? En bij: 'Ons is geboren het goddelijk kind' dat het *dit* goddelijk kind betreft? En willen we dan niet bij 'born is the king of Israel' liever zingen 'U-hu-te-recht' of 'Gro-ho-nin-gen'? Moeten we de traditionele vormen afschaffen of alleen voor onszelf met nieuwe inhoud vullen?

Laten we weer terugkeren naar de Cursus en proberen erachter te komen wat Jezus met onze geboorte bedoelt: 'Het teken van Kerstmis is een ster, een licht in de duisternis. Zie het niet buiten jezelf, maar stralend in de Hemel van binnen, en neem het aan als het teken dat de tijd van Christus is gekomen.' (zie T15.XI.2:1-2) Opeens gaat het om de geboorte van Christus in ons. Om het herkennen van ons Zelf. Mochten *wij* misschien twijfelen aan onze mogelijkheden dit te realiseren, Jezus niet: 'Het ligt in jouw vermogen deze tijd van het jaar heilig te maken, omdat het in je vermogen ligt te zorgen dat de tijd van Christus nú is.' (zie T15.X.4:1)

De tijd van Christus is Jezus' herformulering van de Kersttijd. Wat zegt hij zoal over die tijd? Het is het heilig ogenblik waarin we de ander zonder schuld kunnen zien en hem en onszelf zo onze onbegrensde macht teruggeven (zie T15.X.2:1-2). Het is een tijd van gezamenlijkheid (zie T15.X.1:10) waarin we samen vrede vieren door van niemand een offer te eisen (zie T15.XI.8:2). Deze tijd is bestemd voor de gave van vrijheid die we ieder aanbieden door die zelf te aanvaarden (zie T15.X.3:6-7).

En dan gaan we ook de boodschap van deze tijd zien: dat wij in niets zijn misdeeld (zie T15.XI.8:3-4). Er past dan alleen maar vreugde. En zo wordt de communicatie hersteld met elkaar en met God (zie T15.XI.8:5).

Kortom een tijd waarin we dankzij de onschuld van het kind die we in de ander zien samen vrede, vreugde en vrijheid vieren, en zo ons Zelf hervinden. Een mooie omschrijving van wat Kerstmis zou kunnen zijn en tegelijk een goede samenvatting van het gedachtegoed van de Cursus.

Maar hoe doe je dat, hoe laat je die tijd van Christus NU gebeuren? Hoe laat je de Christus in jou geboren worden? Eigenlijk is de vraag verkeerd, want het is niet iets wat wij *doen*, maar eerder iets wat we toestaan te gebeuren. Onze openheid en bereidwilligheid worden gevraagd, maar niet onze actie. Jezus geeft de volgende aanwijzing: 'Verbind je in deze (kerst)tijd, waarin de geboorte van heiligheid in deze wereld wordt gevierd, met mij die de keuze voor heiligheid voor jou heeft gemaakt.' (T15.III.7:1). We hoeven het dus niet zelf en niet alleen te doen. Dat kunnen we ook niet. We hoeven ons slechts met Jezus te verbinden, en dat wil zeggen dat we dit zonder ons ego doen, want met ons ego kunnen we ons niet met Jezus verbinden. Want ego en liefde kunnen niet samengaan. Kiezen we voor Jezus, dan kiezen we noodzakelijkerwijs tegen het ego. Dat is dus de achtergrond van Jezus' vraag aan ons. In de zin erna wordt hij specifieker: 'Het is onze gezamenlijke taak de gastheer die God voor Zichzelf heeft aangesteld het besef van grootheid te doen hervinden.'

(T15.III.7:2). Met die gastheer worden wij bedoeld. Wederom: we doen het gezamenlijk, samen met hem die de weg naar heiligheid al kent en voor ons is gegaan, en die tegelijkertijd ziet dat we ons besef van grootheid, als de gastheer van God, zijn kwijtgeraakt. Het besef van onze grootheid is hetzelfde als de herinnering aan ons Zelf, aan Christus in ons. We geloven niet in onze grootheid, maar in het tegendeel daarvan: 'Jij die kleinheid hebt gezocht en gevonden, onthoud dit: iedere beslissing die jij neemt komt voort uit wat jij denkt dat je bent, en weerspiegelt de waarde die jij jezelf toemeet.' (T15.III.3:3). Het valt ons makkelijker om te zeggen: 'laat mij maar klein wezen', dan 'laat mij maar groot wezen'. Zoals Nelson Mandela dit kernachtig samenvatte: we zijn bang voor onze kracht. Hier zit een grote ego-grap in: enerzijds verleidt het ego ons tot zelfvergroting en hoogmoed, tot het perfectste jongetje of meisje van de klas te willen zijn, en tegelijkertijd laat het ons merken dat dit iets vreselijks is om te doen. De prijs is schuld en schaamte als het ballonnetje van het ego wordt lek geprikt en we zo te kijk staan. En door dit spelletje met schijnbare 'grootheid', verliezen we het contact met onze ware grootheid die nu ook is besmet in onze ogen. Daarnaast is het gewoon doodeng om in je ware grootheid te gaan staan. We denken dan meteen dat we dat niet aan kunnen. Maar dan vergissen we ons, omdat we weer menen dat we zelf in ons eentje iets zouden moeten doen.

Ik zou werkelijk ook niet weten hoe *ik* in mijn grootheid zou moeten gaan staan. Als ik daaraan denk, wordt ik ongemakkelijk en bang van binnen. Maar ik heb ontdekt dat ik dit alleen zo kan ervaren wanneer iets in mij meent dat het over mij gaat. Maar het gaat niet over mij, want als ik dat denk, dan komt zo'n uitnodiging binnen op het niveau van mijn ego. Dan vertoon ik alle reacties van schroom, twijfel en afweer, die in wezen zijn gericht op het ontkennen van zelfvergroting.

Anders gezegd: ik wil zo graag *niet* mee doen aan het spelletje van ego-opblazen, van hoogmoed, dat ik elke erkenning van grootheid daarmee verwar. Ik ken die verwarring ook als anderen die grootheid in mij herkennen, dat ik dan een sterke wegwijsaandring in mij voel. Er is een nee en een ja tegelijk. Het is net als met complimenten, we verlangen ernaar en als we ze krijgen bagatelliseren we ze. Dat heeft dus in de diepte te maken met hoe we over onszelf denken, met de waarde die we ons toemeten. We beschouwen ons, heimelijk, geen grootheid waardig. Al zegt Jezus het tegendeel: 'Leer dat jij de Vrededorst, geboren in jou ter ere van Hem wiens gastheer jij bent, beslist waardig bent.' (T15.III.8:4). Maar iets in ons blijft hardnekkig in onze onwaardigheid geloven. En zo kleurt ons zelfbeeld ons hele leven, al onze beslissingen, en staat het de ervaring van de geboorte van Christus in ons in de weg.

En het omgekeerde is gelukkig meteen ook waar: wanneer de Christus in ons geboren wordt, verdampt ons valse zelfbeeld: 'In het aangezicht van de grootheid die in jou leeft, lossen je povere zelfwaardering en alle kleine giften die je geeft op in het niets.' (T15.III.8:7), zoals licht het duister wegschijnt en waarheid de illusie ongedaan maakt. Wederom: wij hoeven niet de strijd aan te binden met onze 'povere zelfwaardering', we hoeven slechts de Heilige Geest toe te staan *namens ons* onze grootheid te aanvaarden. Want dan komt de uitnodiging tot het gaan staan in onze grootheid op het juiste niveau binnen.

En die ervaring ken ik ook, (en als ik mijn schroom voor grootheid overwin, wil ik de meest recente nog wel vertellen ook). Het gebeurde afgelopen zomer in Spanje waar ik een workshop gaf van twee weken over vergeving. Op de laatste dag toen het over zelfvergeving ging mocht ik een vrouw begeleiden in het loslaten van een heel pijnlijk stuk verleden. Iets wat ze nog nooit aan iemand had verteld.

Ik voelde me door de Heilige Geest heel erg gedragen en geholpen tijdens de sessie, ik kreeg precies die beelden en gedachten in me die nodig waren om haar stap voor stap te helpen. En dan ben ik altijd weer verwonderd over de vanzelfsprekende schoonheid van zo'n transformatieproces en de stille diepte ervan. Na afloop kwam een van de deelnemers naar mij toe en hij keek mij lange tijd alleen maar aan, en zei toen iets als: Ik heb groot respect voor wat jij hier doet. Hij had mijn grootheid gezien. Zijn volkomen oprechte en liefdevolle ogen keken mij recht aan. Ik kon het aanvaarden, maar er was toch ook iets van een afwimpeling van binnen. Nu begrijp ik dat behalve de Heilige Geest in mij, er nog eentje stond die het geschenk wel heel graag (en dus niet) wilde aannemen. Zowel ontroerd als enigszins verward liep ik daarna weg van de groepsruimte en kreeg ik het idee om even te gaan zwemmen. Maar in het zwembad kon ik niet zwemmen, het paste helemaal niet. Ik kon alleen maar in het water staan en mijn handen vouwen in het namasté-gebaar. En daar in stilte staan en staan. En toen drong opeens heiligheid tot mij door, de absolute heiligheid van het moment. Een stille overweldiging waarin alleen plaats was voor dankbaarheid. Een weten dat er iets groters in mij aanwezig is dan ik met mijn dagbewustzijn bevatten of ervaren kan. Een ervaring met de kracht van een openbaring. Nu zou ik zeggen: een kerstmoment, kerstmis hartje zomer.

'Mijn geboorte in jou is jouw ontwaken tot ware grootheid. Verwelkom mij niet in een kribbe, maar aan het altaar voor heiligheid, waar heiligheid in volmaakte vrede verblijft.' (T15.III.9:5-6)

'laat mij maar groot wezen'

Al is het in een zwembad. Wat ik me voor de zoveelste maal weer bewust werd is: we hebben elkaar nodig om onze eigen grootheid te zien. Zonder die lieve man die het in mij zag, had ik het op dat moment niet kunnen ervaren. Als er licht uit je naar buiten schijnt, en het wordt gezien, valt het moeilijk langer te ontkennen. En omgekeerd: hij kon het alleen maar in mij zien omdat hij er in zichzelf contact mee had. De Cursus schrijft veel over deze ervaring, dat we in de ander onze eigen zonde-loosheid zien. Het is het principe van wederkerigheid: geven en ontvangen zijn één. We bevrijden voortdurend elkaar, gelijk met onszelf. Dat is onlosmakelijk met elkaar verbonden.

‘Geef deze Kerstmis de Heilige Geest alles wat jou pijn zou doen. Laat jezelf totaal genezen, opdat jij samen met Hem anderen mag genezen, en laten we samen onze bevrijding vieren door iedereen met ons te bevrijden.’ (T15.XI.3:1-2)

En een stuk pijn dat er voor mij bij hoort is, dat ik moet erkennen dat ik tot nu toe altijd enige oordelen had wanneer iemand anders in zijn of haar grootheid ging staan. Ik wantrouwde de oprechtheid daarvan. Eigenlijk zag ik er alleen maar een ego-vergroting in, de goeroe uithangen enzovoorts. Door mijn grootheid (voor mij) te (laten) aanvaarden, kan ik deze pijn nu in het licht brengen. Zo blijf ik alert op de verwarring tussen ware

grootheid en zelfvergroting. En zo simpel werkt wederkerigheid: wat je in jezelf niet kunt zien, kun je in de ander ook niet zien, wat je in de ander niet kunt zien, zie je niet in jezelf. Daarom geef je steeds aan jezelf, al is het in de vorm van een ander. En daarom geef je steeds aan de ander, al is het in de vorm van jezelf. Verlossing is niet los verkrijgbaar. (Daarover gaat het kerstgedicht dat ik een aantal jaar geleden schreef. Het staat op de achterzijde van de Nieuwsbrief).

Weten we nu hoe we Kerstmis moeten vieren? De volgende les (W303), niet die van 25 december als je op 1 januari bij les 1 begint, vat het voor mij helemaal samen:

De heilige Christus is vandaag in mij geboren.

Waak met mij, engelen, waak met mij vandaag. Laat al Gods heilige Gedachten mij omringen, en wees stil met mij nu de hemelse Zoon geboren is. Laat aardse klanken bedaren en de beelden die ik gewend ben verdwijnen. Laat Christus verwelkomd worden waar Hij thuis is. En laat Hem de klanken horen die Hij begrijpt en enkel de beelden zien die Zijn Vaders Liefde tonen. Laat Hem hier niet langer een vreemde zijn, want vandaag is Hij in mij opnieuw geboren. (W303.1)

Gelukkig Kerstfeest! Elke dag.

Willem Glaudemans

Kerstmis

het licht bracht een spiegel in de wereld
een spiegel van zichzelf
en het spiegelde licht
en het was licht
de onschuld van een kind

en de engelen zongen: kom kijken
naar dit spiegellicht
en spiegel je aan dit gezicht
gloria

en ieder die het zag
en erin durfde kijken
herkende zich zoals hij werkelijk was
een kind van God
dat zijn licht spiegelde

en de herders hoorden dit nieuwe lied
ze begrepen het niet
ze werden vreemd bekoord
door de klank van het gezang als van
een oude half herinnerde melodie
maar iets in hen was bang

een herdersjongen ging vooruit
en keek over de rand van de krib
'o!' zei hij, 'ben ik dat echt?'
en zijn ziel straalde
zijn ogen werden vuur
hij wist nu wie de mens was
een spiegel van licht

de herders zagen hem aan
het werd hun bang te moede
ze weken, ze begrepen
dat ze niet meer dezelfde
waren als ze keken

maar de jongen zei
'wees niet bang voor jezelf
je bent veel meer dan je denkt
kijk maar naar mij
ik weet nu wie ik ben'

en zonder nadenken keken ze hem aan
en gebeurde er een wonder
zo gewoon
overal waar ze keken zagen ze
het licht van dat kind
weerspiegeld in de ander

en de engelen zongen: kom kijken
naar dit spiegellicht
en spiegel je aan dit gezicht
gloria

en de herders gingen heen op dit gezang
en ieder die ze ontmoetten
ontdekte zichzelf
als hij in hun spiegel keek

en dat bleef zo tot deze dag
kijk maar om je heen
en ontdek jezelf in elkaar

en de engelen zingen: kijk
in dit spiegellicht
en spiegel je aan dit gezicht
gloria!

Willem Glaudemans